

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה מבית מדרשו ושיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

גליון
120

פרשת בשלח

מדוע קרא יוסף את גופו 'עצמות' בחייו

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף עִמּוֹ כִּי הִשְׁבַּע הַשְּׂבִיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר פֶּקֶד יִפְקְדוּ אֱלֹהִים אֶתְכֶם וְהָעֲלִיתֶם אֶת עֲצֻמֹתַי מִזֶּה אִתְּכֶם (ג, יט). במסכת סוטה (דף יג ע"ב) מובא בשם רב יהודה אמר רב, שלכך קרא יוסף לעצמו בחייו 'עצמות', כמו שצויה לאחיו 'העליתם את עצמותי', מפני שלא מיחה יוסף על כבוד אביו, כשקרא אחיו לאביו עבד, כמ"ש (בראשית מו, לא) "עבדך אבינו". וביאר המהרש"א (שם) שהוא כדברי הגמרא במסכת נדה (דף לא ע"א) ששלושה שותפין הם באדם, העצמות וגידים וציפורנים ולובן שבעין - מאביו, העור והבשר והשערות ושחור בעין - מאמו, ורוח ונשמה וקלסתר פנים וראיית העין ושמיעת האוזן ודיבור הפה והילוך רגלים ובינה והשכל - מהקב"ה. ומפני שמאביו נבראו העצמות, לכך נתבזה יוסף שיקרא עצמות בחייו, כאילו לא היה לו אלא חלק הבא מאביו, שהם העצמות.

האם באמת היה גופו של יוסף עצמות לאחר מותו

והנה דרך הצדיקים שאין גופם כלה אחר מותם, וכמעשה שהיה עם רב אחאי בר יאשיה במסכת שבת (דף קנב ע"ב), וכן הוא ברבי אלעזר ברבי שמעון במסכת בבא מציעא (דף פד ע"ב). ויש להבין מדוע גופו של יוסף צדיקא היה נקרא עצמות לאחר מותו. אמנם יש בזה ב' דרכים, יש אומרים שהיה גופו של יוסף לאחר מותו עצמות, ויש אומרים שהיה גופו שלם.

דהנה בזה בראשית (דף כא ע"ב) מובא שלא נקבר גופו של יוסף בארץ כיעקב אביו, אלא עצמותיו, וכן מובא במדרש הגדול (ג, כה; יג, יט), שאמר יוסף לאחיו, אני שהייתי מלך העליתי את אבא שלם, אבל אתם, 'והעליתם את עצמותי', אפילו עצמות. וכן כתב האבן עזרא (ג, יט) שלכך נאמר 'עצמות יוסף', כי כל הבשר והעור ירום תולעים ויבאש, ולא ישארו בשנים מועטות רק העצמות. וכן הוא בספר חנוכת התורה (פ' בשלח אות סח) ובספר מדרש יהונתן (פ' ויחי מאמר סה) בשם תשובת הרשב"א, שאחר מותו נעשה ביוסף שינוי מעשה, שנעשה גופו עצמות מת.

היכן מצונו בעין מה שאירע ליוסף עם גופו

וביאר בשו"ת זכרון יוסף² (דף צט ע"ב), שלכך נענש יוסף ושלטה רימה בכשרו, כי השומע בגנות תלמיד חכם וצדיק ואינו מוחה, רימה שולטת בכשרו, כמובא במסכת בבא מציעא (שם) במעשה דרבי אלעזר ברבי שמעון, ולכך היה יוסף הצדיק ע"ה נותן אל לבבו שחטא בזה ששמע בגנות אביו יעקב ע"ה ושתק, והתוודה על כך קודם מותו ואמר 'והעליתם את עצמותי', לרמוז לפני אחיו, שעל שלא מיחה ישלטו רימה ותולעה בכשרו, ולא ישאר ממנו רק העצמות.

מדוע נתאוה יוסף שיכלה גופו

ובשפתי כהן (ג, כה) ביאר, שלפי שהלך יוסף בתענוגים בעולם הזה לענג גופו, כי מתוקף מלכותו הוצרך לייפות עצמו שנאמר (ישעיה לג, יז) "מלך ביופיו תחזינה עיניך", והיה לו שולחן כמו טכסיס המלכות, וכן בנערותו

¹ ומובא בבראשית רבה (ג, ק) שקרוב לחמשה פעמים אמר יהודה לאביו 'עבדך אבי, עבדך אבי', ויוסף שמע ושתק, ולכך נענש.

² לרבי יוסף שטיינהארט, תלמידו של רבי יעקב פופרש בעל שו"ת שבי יעקב זיע"א.

³ וכדייק זה שהיה יוסף רק 'נקרא' עצמות בחייו כבר כתב גם בספר בינה לעתים (דרוש מו), אלא שביאר עונשו של יוסף, שלא נקבר בארץ ישראל סמוך למותו כאביו, והוכרח להמתין עד סוף שנות השעבוד לזוה, ולכך לא היה גופו של יוסף שלם, לא היה יכול משה להכניסו למחנה לזוה.

היה יוסף מתקן בשערו ומסלסל בבגדיו, לכך נתאוה יוסף שכל אותו בשר שנתענג וגדל בעינוג יכלה, וישאר עצמות.

בזכות מה לא שלט הרקב בעצמות יוסף

ובספר כתנות אור לרבי יעקב אבן חביב (פ' ויחי, דף כד ע"ב) ביאר שאין רקב העצמות שולט אלא כמי שיש לו קנאה בליבו כמובא במסכת שבת (שם) במעשה דרב אחאי בר יאשיה, ויוסף היה נקי בליבו מכל קנאה, כי לא רק שלא גמל לאחיו רעה, אלא אף ניחם אותם בדברים וזן אותן לפי הטף, ולכך היה בטוח שאפילו ברכות השנים של שעבוד מצרים, לא יהפכו עצמותיו לעפר, כי לא ישלוט הרקב בעצמותיו.

כיצד היה גופו של יוסף נקרא עצמות אם חנטו אותו הרופאים

אמנם בספר יערות דבש (ח"ב דרוש ז) כתב, שמפני שחנטו את גופו של יוסף, כמ"ש (ג, כו) "ויחנטו אותו וישם בארון במצרים", אם כן וודאי היה גופו קיים, ולא נרקב בשרו כלל, ולא היה בו תולעה ורימה כלל, ורק היה נקרא 'עצמות יוסף', לעונש על שלא מיחה בכבוד אביו. וכן ביאר מדיליה בספר תורת הקנאות על מסכת סוטה (שם). ובשו"ת חתם סופר (ח"ב י"ד סי' שלו) כתב, שמפני שלא היתה חניטת יוסף כחניטת יעקב, כי ביעקב נאמר 'גויעה' והיה גופו נקי לגמרי כמו שכתב הרמב"ן (סוף פ' חיי שרה), ולכך חנטו את גופו בשלימות עם בני מעיו, אבל אצל יוסף שלא נאמר גויעה הוצרכו לחנטו גופו כדרך כל המלכים שלא בשלימות, ולכך נקרא גופו 'עצמות יוסף'.

פירוש נוסף מדוע נקרא גופו של יוסף עצמות

ויש לומר שבאמת היה גופו של יוסף שלם לגמרי כדרך כל הצדיקים, ולא נקרא 'עצמות יוסף' אלא כדרך שרגילים לכנות את המתים, וכמובא במסכת פסחים (דף נו ע"א) שחזקה גירר את עצמות אביו אחז על מטה של חבלים, ושם בוודאי היינו גופו של אביו, כי היה סמוך למות אחז. ובפרט שיוסף נסתלק בשבת קודש כמובא בזה בזה תרומה (דף קנז ע"א), ומובא בבעל הטורים (טז, כד) שאין הרימה שולטת במתים בשבת.

וכן דייק רבי שלמה קלוגר בספרו שירי טהרה (ח"ב, תשובה כט) מלשון רב יהודה בשם רב במסכת סוטה (שם) 'מפני מה נקרא יוסף עצמות בחייו', היינו שלא היה העונש של יוסף רק שהיה 'נקרא' עצמות³, אבל באמת היה גופו שלם כדרך כל הצדיקים. וכתב שמפני כך היה משה נושא את ארונו של יוסף ולא נטמא, כי הצדיקים אינם מטמאים לאחר מיתתם כאשר גופם שלם, וכמובא במסכת נזיר (דף מג ע"ב) שכהן המטמא לקרובים אינו אלא כאשר גוף המת שלם, ולא כשהוא חסר, וכן צריך לומר שכאשר הותר לכהנים להיטמא לצדיקים כמובא במסכת כתובות (דף קג ע"ב), כמו שביארו התוספות (שם) והביאו כן בשם הירושלמי (בכרות פ"ג ה"א), וכ"ה בזה וישלח (דף קסח ע"א), היינו דווקא כשגופם שלם, ולכך נשאו משה לארונו של יוסף ולא נטמא⁴. וכן כתב מדיליה בשו"ת משנה הלכות (חלק יט, סי' קכו).

שנהפך גופו לעצמות, ואז נשאוהו לקבורה בארץ ישראל, וכל זה מפני שלא מיחה על כבוד אביו.

⁴ וביאר, שרב תנא הוא, ופליג אברייתא דמסכת סוטה (דף כ ע"ב) דסבירא ליה שטמא מת מותר ליכנס למחנה לזוה, ולא טמא מת בלבד אמרו, אלא אפילו מת עצמו, שנאמר 'ויקח משה את עצמות יוסף עמו', עמו במחיצתו. ומשמע שהוא אפילו כשגוף המת שלם, וכסוגיא שם העוסקת גבי סוטה, אמנם רב שדדק בלשונו שיוסף רק 'נקרא' עצמות, אבל באמת היה גופו שלם, בהכרח דסבירא ליה שאין להכניסו למחנה לזוה, ולכך אם לא שהיה גופו של יוסף שלם, לא היה יכול משה להכניסו למחנה לזוה.

ואלה יעמרו על הברכה

משה מנחם מבורך בן אורלי לישועה שלמה והצלחה בכל הענינים.
פבל נסים בן מרינה, אורלי בת אתו, לבנה חנה בת קרול אסתר, ניר בן שושנה,
דניאל יוסף בן יסמין לישועה רפואה והצלחה.
שירה שרון בת אורלי, רון בן חדוה, נתנאל בן סיגל לזיווג הגון.

לעילוי נשמת
ראו דור דרור בן רונית

"ובית יוסף להבה" (עובדיה א, יח)

משיעור יום א' פקודי תשע"א

בכדי שיתבטלו המונעים צריך שיעלה כולו למדרגת בן ועבודה מאהבה וכאשר מאיר אור ה' במדרגת הגוף, עולה גם הוא למדרגת 'בן' - 'בני בכורי ישראל', ותיכף יעלה הלב להרהר במח כיצד יכול הוא למסור את נפשו ולרוץ אחרי השי"ת, ולא יתן עיניו כלל ביצר הרע והיסורים המונעים אותו מלרוץ אל התורה באהבה והשק גדול.

לכן בכדי שיזרזו האדם אחרי התורה, הוא ע"י שיהיה גם גופו בבחינת 'בן', כלומר שגם בגופו יאיר אור ה' ב"ה, ובזה תהיה כל עבודתו מאהבה, היינו שגם חלק קומתו התחתונה, שהם הרגליים, יבאו מאליהם וירדפו להשיג את הדביקות בה' ב"ה, כמ"ש בהושע (א, י), "ונדעה נרדפה לדעת את ה' כשחר נכון מוצאו", ודרש זאת רב חונא בירושלמי ברכות (פ"ה ה"ה) על ההולך לבית הכנסת שצריך הוא להקל את רגליו. וזה שכתוב במשלי (ז, טז), "ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים איתו", כלומר שגם גופו שהיה עד עתה לאויבו, חפץ גם הוא בכל רצונותיו הקדושים של האדם.

ומפני תוקף הזוהמה האחוזה ברגליים, אין יכול האדם לסמוך ולבטוח בעצמו שיוציא עצמו ממאסר, כי צד העקב נשוח נחש, ומעלה ארסו מן הרגליים עד מקום הלב, ומונע את האדם מכל הטובות ורצונותיו הקדושים, כמו שאמר דוד בתהלים (מא, ט), "גם איש שלומי אשר בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי עקב". אך כאשר יבוא הגוף גם הוא למדרגת 'בן', ויאיר בו אור ה' ב"ה כמו שמאיר בדעתו המאירה לו מן התורה הקדושה ומכל לימודו, יוכל לעבוד מאהבה, שהגוף עצמו מסייעו להזדרז אחרי השי"ת, לעובדו ביראה ואהבה מבלי להסיח את הדעת רגע אחד מדביקות אהבתו את השי"ת.

התפשטות הדעת באדם על ידי מידות אברהם יעקב ויוסף

והנה הדעת היא כנגד האות ה' הראשונה שבשם הוי"ה, והיא סוד האות ה' שנוספה לאברהם, והוא התגלות אור ה' ב"ה מן הלב ולמעלה. אך בזה הוא כנגד עלמא דאתכסיא, היינו שדעת האדם מן התורה נסתרת ממנו, ואינה באה לידי גילוי בגופו לילך בזריות אחרי התורה והדביקות בה' ב"ה. אך כאשר מתבטלת הזוהמה מן הגוף, מתגלית הדעת גם מחציו של הלב ומטה, וזה כנגד גילוי האות ה' אחרונה, והיא סוד האות ה' שנוספה ליוסף כמ"ש (תהלים פא, ו) "עדות ביהוסף שמו" (כמובא במסכת סוטה דף י"ב), וזה גילוי מלכות ה', שהזוהמה בטלה, והכל שבים באתגליא ורודפים לדעת אותו יתברך.

והנה הדרך שיתפשט הדעת אל הגילוי שיאהב האדם את השי"ת והתורה בכל ליבו, הוא על ידי האות ו', והיא האות ו' שנוספה ביעקב כמ"ש בירמיהו (מו, כז) "ושב יעקב שקט ושאנן ואין מחריד", "יעקוב' מלא וא"ו, שהיא החיבור בין האות ה' דאברהם לאות ה' ד'הוסף'. וזה שכתוב בישעיהו (כט, כב) "כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם", שעל ידי יעקב נמשך הדעת, לפדותו מן ההעלם אל הגילוי - שיעבוד האדם כל עבודתו מאהבת השי"ת באתגליא, היינו שעל ידי יעקב נעשה חיבור בין הדעת של אברהם לגילוי של יוסף, וכמ"ש (בראשית לו, ב) "אלה תולדות יעקב יוסף".

קודם שבאו להר סיני קדמה לזה עבודה נ' יום מאהבה

והנה כאשר באו כל ישראל למעמד הר סיני, עלו למדרגה זו וסרה מהם כל זוהמה והיו נדמים כמלאכי השרת כמובא במסכת שבת (דף פה ע"א) ובזוהר שמות (בדף ג ע"א), ואז היתה הדעת בשלימות ועמדו לשמוע את קול ה' ב"ה, והיה זה גילוי אהבתו של ה' ב"ה לעם ישראל, במדרגה של הדביקות השלם. וכל זה מפני שנתקנה הדעת בשלימות ונתפשטה עד למדרגת גופם של ישראל, והוא שלימות האהבה ודביקות הנפש בה' ב"ה, כמ"ש (שה"ש ה, ו) "נפשי יצאה בדברו".

אך קודם לזה קדמה עבודה מאהבה חמישים יום מיציאתם ממצרים שהיו עובדים את השי"ת מאהבה ורצים ורודפים להתדבק בו יתברך, כמ"ש (שם א, ט) "משכני אחרין נרוצה הביאני המלך חדריו", "משכני אחרין נרוצה" הוא העבודה מאהבה מצד הגוף מיום יציאתם ממצרים במשך נ' יום, "הביאני המלך חדריו" הוא מתן תורה, שהוא שלימות הדביקות.

הטעם שניתן לאדם רגליים הוא שיוכל לשוב לשרשו למקום אש המזבח ובכדי שיבוא האדם לרדוף אחרי השי"ת ולהזדרז מאהבה אחרי התורה ועבודת השי"ת, צריך שיאיר אור התורה בליבו, ותוציא אש להבה לבטל כל הזוהמה מצד הרגליים ויסוד העפר, ובזה תאיר בו הדעת בכל קומתו. והוא כאמור על ידי מידות יעקב ויוסף כמ"ש בעובדיה (א, יח) "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה", "בית יעקב אש' הוא אור התורה שיאיר בליבו, 'ובית יוסף להבה' הוא שתתפשט הדעת בכל גופו. כי להבה היא לב וב' ההי"ן, כי מאירה הדעת והאות ה' גם לצד מטה, ומתעורר האדם לרוץ אחרי השי"ת, ואין לו מניעה מצד הגוף.

כי עבודת השי"ת מאהבה הוא מיסוד האש כאמור, כמ"ש (שה"ש ה, ו) "רשפיה רשפי אש שלהבתיה", ובאש האהבה מתבטל כל הכבודות והיצר הרע האחוזה ברגליים שהוא מיסוד העפר. ואש זו היא אש המזבח, דהנה אמרו בירושלמי זביר (פ"ה ה"ב) ובראשית רבה (ח, יד), שאדם הראשון מקום המזבח נברא בכדי שתהיה לו כפרה, והמשמעות בזה, שלאחר שנעשה אחיזה לנפש ברגלי האדם שהוא מצד העפר, כמ"ש (ישעיה סה, כב) "ונחש עפר לחמו", צריך ששייב את רגליו למקום המזבח.

בתחילה לא נתפשט הדעת והרחמים על ישראל בכל קומתם הנה הגאולה היא משם אה"ה, והמשמעות בגילוי שם אה"ה הוא גילוי אהבה ורחמים אין קץ. וכך גילה השי"ת את רחמיו לעם ישראל במצרים, והראה להם אהבתו הגדולה בכל מה שהפליא ביניהם לבין המצריים בעשרת המכות, והתפשטה הדעת ביראה ואהבה בכל נשמות ישראל, שגילה ה' ב"ה לעם ישראל את גדולתו וידו החזקה, וחקק בליבות ישראל את האמונה והידיעה ממנו יתברך, ובזה נפרדו עם ישראל מזהמת המצרים, והבדילים והפרישם השי"ת מכל טומאת מצרים.

אמנם בכל זה לא נתפשט הדעת והארת הכתר הנמשך משם אה"ה אלא עד מקום הלב, אך מן מקום הלב ולמטה לא האיר שם אה"ה. והמשמעות בזה, שאף על פי שידעו עם ישראל מגדולת ה' כאמור, ונדעו אצלם חשיבותם ומעלתם לפני הבורא ב"ה כמ"ש (שמות ד, כב) "בני בכורי ישראל", עדיין לא נתפשטה ידיעה זו אלא במוחם ודעתם, ואף בליבם האירה דעת זו, וגם בזה לא נתפשט אלא עד חציו של מקום הלב, ומשם ולמטה לא האירה הדעת. ועל כן מצד הדעת רצו וחשקו לדבוק בהשי"ת, וחפצו לרוץ ולבוא אל הר האלהים לשמוע ולדבוק בקול ה' ב"ה, ולהכנס מהרה בארץ ישראל להיות דבוקים באלהים חיים. אמנם מצד מדרגת גופם הייתה הזוהמה עדיין בתוקפה, ולכן אע"פ שידעו מעט מאור ה' ב"ה בדעתם, וידעו מהטובה המעודדת לבוא אליהם מהדביקות באור ה' ב"ה, מכל מקום מצד הגוף לא יכלו ישראל להזדרז לרוץ אחרי התורה הקדושה ודרך ה'.

כשאין התורה מאירה בגופו אינו רץ אחרי השי"ת באהבה

ובאמת כך הוא הדבר בעבודת השי"ת, שתחילה לומד האדם את התורה הקדושה, ונדע לו אמיתות התורה ומצוותיה, ונתאמת אצלו כל הטובה הגדולה המוכנה לו על ידי התורה ודרך ה', בעולם הזה ובעולם הבא. ובכל זאת אנו רואים שאף אחרי שנודע לאדם כל זאת, אינו רץ ומזדרז בכל כוחו במסירות נפש אחרי השי"ת. אך הסיבה לזה היא כאמור לעיל, שאין הארה הדעת וקדושת התורה מתפשטת גם למדרגת הגוף של האדם, להסיר ממנו את הזוהמה.

והסיבה לכך היא, כי מהלב ולמטה הוא נחשב לבר דגופא, והוא מה שכתוב (משלי ה, ה) "רגליה יורדות מוות", כי שם ברגליים שהוא המקום הנמוך, שם נאחזות הקליפות והזוהמה שנשתרשה באדם, הנמשכת מזהמת הנחש שנכנסה באדם הראשון, ומהרחיקו של האדם מן התורה. וכל המידות הרעות הנוגדות את התורה הקדושה, שהם גם המביאות את האדם לעבור חלילה על התורה, כולם נמשכות מצד זה, ועולות מהלב אל המח, להרהר כיצד להוציאם מן הכח אל הפועל.

לכן, גם כאשר אדם זוכה ולומד את התורה, יכול הוא להיות כמדרגת בני ישראל במצרים, שזוכה ויודע מהשי"ת ומהתורה הקדושה, אך רגליו עדיין שקועות במצרים, היינו שזוהמת הגוף עליו, ואינו יכול לרוץ אחרי השי"ת. שהרי לאחר שאדם יודע את הנצחיות שקונה בכל דבר בתורה הקדושה, היה ראוי לו לרוץ אחרי השי"ת בלא שתהיה לו מניעה כלל מצד מידות וטבעי הגוף, וכן היה ראוי שיצאו ישראל תיכף ממצרים, ולא ישארו בזוהמה אף לא יום אחד.

אלא שכל דבר עיקרו נעשה תחילה בשרושו הרוחני, וכך גם בזה, שאף שהאיר אור הכתר והדעת על ישראל, בכל זאת נתפשט מהותו רק עד מקום הלב, אך במקום הרגליים, שהם לבר מגופא, היה נעשה שהייה בירידת האור, מפני שעד שיועד מטה היה מתמעט כביכול, שלא יאיר אלא התנוצצות מאור ה' ב"ה. ולכן אע"פ שהאדם מתעורר לילך אחרי התורה בכל יום, מכל מקום אינו רץ אחרי השי"ת באהבה כמו שהיה ראוי לו לפי מה שלמד, ויש לו קושי מן היצר הרע והיסורים, שכל זה הוא מצד הגוף, וכנאמר (תהלים מט, ו) "עוון עקבי יסובני".

עיקר הריחוק הוא מצד מדרגת עבד ויסוד העפר

והנה עיקר היצר הרע שיש באדם הוא מצד יסוד העפר, כי אדם מורכב מארמ"ע (א-ש, רוח, מים, עפר), ועיקר האדם הוא מן העפר, ולכן עיקר יצרו הוא מן העפר, שממנו בא לאדם הבטלה העצלות והעצבות. וכל דבר שהוא נחשב כריחוק מהשי"ת הנה גם הוא מורכב מארמ"ע, ועיקר החלק של כל ריחוק מהשי"ת יהיה גם הוא עיקרו מיסוד העפר, וכאמור.

וזה נקרא עבודה מיראה ומדרגת 'עבד', כי הגוף אינו רץ אחרי התורה מעצמו, אלא ברדיה ועבדות, שהוא מצד היראה. ובמדרגת עבד יש טוב רוע, ולכן אינו חייב אלא במצוות שאין הזמן גרמא כמובא במסכת חגיגה (דף ד ע"א), מפני שאינו יכול לרוץ אחרי השי"ת לעמוד תדיר לפניו יתברך בכל שעה. וכל זה מפני שאין מאיר בו אור ה' ב"ה, ויש בו שורש הרע שהוא מצד העפר כמו שאמרו במסכת בבא קמא (דף יב ע"א) שעבדים הוקשו לקרקעות, וכמו שאמרו במסכת קידושין (בדף מט ע"ב) עשרה קבין של שינה ירדו לעולם תשעה נטלו עבדים, שנטלו תשעה קבין של עצלות (רשב"א בחולין דף י ע"ב). ובכדי שיתבטל הרע מיסוד העפר צריך שיאיר בו אש קודש, שהיא המבטלת כל המונעים לאדם מצד יסוד העפר.

ובאמת בפנימיות האפשרות שילך האדם למרחקים הוא היפך השלימות, כי כל ענין טלטול הוא היפך המנוחה, ותכלית הכל הוא המנוחה, ושעימוד האדם לפני השי"ת בלא טלטול כלל, וכנאמר על המלאכים (יחזקאל א, ט) "ורגליהם רגל ישרה", וכנאמר במשה (דברים ה, ה) "אנכי עומד בין ה' ובנינים". אלא שכל מה שניתן לאדם רגליים הוא בכדי שיוכל לילך ולשוב אל שרשו במקום המזבח, ובקדושת אש המזבח ייטהרו מקום רגליו מכל רושם זוהמה וריחוק, ויוכל לילך ברגליו ולשוב אל ביתו, לעבוד השי"ת בדביקות ואהבה שלימה. לכך הנחש שאין לו תקנה, קיצצו את רגליו (דברים רבה ה, י), וכך כל דבר שאין לו רגליים כהשקר (שבת קד ע"א), הוא מפני שאינו צריך להם בכדי לילך למקום אש המזבח ולשוב לתקנתו.

ולכן בפנימיות לא ניתן לאדם רגליים אלא בכדי שילך אל השורש וההתחלה - שהוא סוד 'בראשית', שהוא ב' ראשית, כי הם ב' בתים, בית יעקב ובית יוסף, 'בית יעקב' הוא מקום אש המזבח כמ"ש 'והיה בית יעקב אש', ו'בית יוסף' הוא מה ששב אל ביתו ונעשה להב"ה, היינו שנתפשט אצלו הדעת בכל ליבו, שהם ב' ההי"ן וסוד להב"ה, וזוכה לעבוד להשי"ת באהבה שלימה. לכן המועדים נקראים רגלים, שצריך לילך ברגל למקום המזבח ואח"כ לשוב אל ביתו.

שורש כל התפשטות הדעת באדם ותיקונו מתחיל ונעשה בפסיעות

ובסוד זה של הפסיעות וההליכה ברגליים למקום המזבח, על ידי זה לבד היה נעשה כל התיקון הגדול שהיה האדם נתקן כאשר היה פוסע ובא לבית ה'. כי הנה כפי שנתבאר התפשטות הדעת עד הלב הוא מהאות ה' ראשונה דשם הוי"ה וכנגד ה"י דאברהם, וגילוי הדעת בכל חלקי האדם שיתעורר לרוץ אחרי התורה ודרך ה' הוא בגילוי האות ה' אחרונה שהיא כנגד ה'הוסף', והתיכור לזה נעשה על ידי האות ו' שהיא כנגד יעקב, וכאמור.

אך כל השפע שהיה נשפע לאדם ותיקון דעתו שהיה נתקן בבואו אל בית ה', החל בפסיעות וכפי מה שהלך ברגליו, וכל מה שהשיג בבואו אל בית ה' היה כפי מדרגת הפסיעות וההליכה שבא ברגליו אל מקום השכינה, כי בפסיעות היה מאיר בו הארה גדולה מהאות יו"ד דשם הוי"ה. אכן לא היה כל זה בא לידי גילוי אלא לאחר שהיה בא האדם אל מקום השראת השכינה, אך כל מה שנמשך על האדם ב' ההי"ן להאיר הדעת בכל קומתו כאמור, היה זה כפי השיעור שהיה מאיר בו מהאות יו"ד דשם הוי"ה, שדבר זה תלוי הוא במדרגת הפסיעות וההליכה שלו אל בית ה'.

והענין הוא, שכל היחוד האמור בין יעקב ויוסף, שהם כנגד ו' וה', נמשך שורשו ביחוד גבוה ונורא ממנו, שהוא באות יו"ד, שהוא כנגד משה. ורק לאחר שנעשה היחוד באות יו"ד, שהוא על ידי הפסיעות למקום השראת השכינה כאמור, נמשך בגילוי כאשר בא האדם אל מקום השכינה (דהנה קוצו של האות יו"ד היא כנגד משה רבנו שהוא שורש הדעת, וכאשר מתפשט האות יו"ד יותר, היא כנגד ישראל, וזה שורש הארת הדעת עד מקום הלב, והחלק התחתון של האות יו"ד היא כנגד יעקב, שהוא התפשטות הדעת עד למטה. וכאשר האדם מתעורר ונושא את רגליו לילך למקום השכינה, מאיר עליו האות יו"ד בכל קומתו, ונעשה יחוד בין משה ישראל ויעקב, היינו שמאיר הדעת שהוא משה בכל שורש הקומה].

שורש שלימות הפסיעות למקום השכינה נעשה על ידי יהושע

והאות יו"ד הזו היא שנוספה ביהושע כאשר התפלל עליו משה י"ה יושיעך מעצת מרגלים כמובא במסכת סוטה (דף לו ע"ב), שעל ידי הוי"ד של יהושע ניצל האדם מכל הזוהמה מצד הרגליים, שנמשכה עליהם הזוהמה ביותר על ידי הפסיעות שנתרחקו יותר ממקום המזבח ובית ה' בכל הליכתם.

כי הסיבה שזכה יהושע לבוא למדרגה זו שהשיג את האות יו"ד בשלימות הוא מפני שהיה שלם בענין הפסיעות למשה רבינו, ועל זה העיד הכתוב (שמות לג, א) ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האוהל" (והאוהל הוא כנגד משה רבנו כמ"ש "לשמש שם אוהל בהם", וכמו שאמרו במסכת בבא בתרא (דף עה ע"א) פני משה כפני חמה), שגם כאשר עלה משה להר סיני היה יהושע בהליכה, על ידי שהתחדש והכין עצמו והבין שמשוה עולה תמיד מדרגה לדרגה, והיה מוכן עצמו ארבעים יום בקדושה וטהרה לפסוע מחדש אצל משה.

כי כל המטרה והתכלית של משה רבנו הוא להביא את ישראל להר סיני שהיתה בו האש הגדולה שטיהרה אותם מכל זוהמה עד שהיו כמלאכי השרת, אך בכדי שייבאם למדרגה זו שתפשט בהם אור התורה בכל גופם היו צריכים הם לפסוע אליו תחילה. כי כאשר באו ישראל להר סיני היו בשלימות הדביקות, שהוא אהבה בתענוגים, כמ"ש 'נפשי יצאה בדברו', אך קודם לזה היו צריכים לנ' יום של עבודה מאהבה, לרוץ אחרי יתברך כמ"ש 'משכני אחריו נרוצה', ורק אח"כ יכלו לבוא לקבלת התורה כנאמר 'הביאני המלך חדריו'.

אלו שפסעו אל משה נתפשט בהם הדעת ויכלו לצאת ממצרים

אומנם לא יכלו לבוא לעבוד ה' מאהבה נ' יום, מפני שהיה אחוז בהם זוהמת הנחש, ועל ידי שהיה משה במצרים יכלו כל ישראל לפסוע ולבוא אליו ברגליהם, ובזה סרה מהם זוהמת מצרים שהייתה אחוזה ברגליהם, ויכלו לצאת ממצרים. כי כל מי שבא אצל משה סרה ממנו הזוהמה ורצה תיכף ומיד לצאת ממצרים, כי נתפשט אצלו הדעת גם במדרגת הגוף, ונעשה גם הגוף במדרגת 'בן' שכל עבודתו מאהבה, ואין גופו כעבד הצריך לרדיה ועבודה מיראה בכדי שיריץ אחרי התורה ואהבת השי"ת.

אמנם כל מי שלא רצה לפסוע ויליך אצל משה, אע"פ שראה גם הוא את כל נפלאות השי"ת במצרים, לא היה יכול לצאת, כי לא נתפשט אצלו הדעת מהלב ולמטה, והיו רגליו בתוך טומאת מצרים, ולא רצה לצאת בכל ליבו. ולכן כאשר בא העת שפסע פרעה בעצמו, שהוא שורש הטומאה שאחזה

ברגליהם, והיה מחזור ברגליו אחרי משה, נתבטלה מישראל הזוהמה ונתפשטה הדעת בגילוי על כל קומתם, והיו צריכים להודרו תיכף ומיד לצאת ממצרים. כי כך הוא טבע הדברים, שכאשר מתגלה הדעת מהלב ולמטה, הגוף מסייע לאדם תיכף לרדוף לדעת את השי"ת, ורגליו באות מאליהם אל התורה והמצוות.

ולזה היו צריכים ישראל לילך אצל משה ולבקש מלפניו יתברך 'משכני אחריו נרוצה', שהוא יתברך יטהר אותם מכל המונעים מצד הגוף, בכדי שיוכלו לרוץ אחרי יתברך עד להר סיני ולבוא אל שלימות הדביקות.

אלו שפסעו אצל משה התבטל מהם הפחד

והספק אם יוכלו להנתק מן הרע

והנה קודם שפסעו אצל משה היה בהם ספק אם יוכלו לצאת מתוקף הזוהמה, ועלה בדעתם שאע"פ שהם יצאו ממצרים, מצרים לא תצא מהם, ותשאר בהם הזוהמה. ועצם ספק זה הוא שמונע מהם לילך אצל משה, כי חשבו שבכח הדעת שנתפשטה אצלם עד מקום הלב יוכלו להתגבר על הקליפה המונעת אותם, אך באמת היו צריכים לאור עליון שישבר מהם קליפה זו השורה ברגליים, וזה אינו אלא על ידי הפסיעות שהלכו אצל משה.

וכאשר באו אצל משה נתבטל אצלם הספק והפחד מיצר הרע, ויכלו לכתתו ולשברו מעליהם, ולא נתפעלו וחששו ממנו כלל, כי נעשו להב"ה כאמור, וכיוסף הצדיק שהיה מפטפט ביצרו, שלא היה מחשיבו למאומה. וזה מפני שנתפשטה הדעת שהיא כנגד אברהם אבינו עד למטה אצל הגוף, ומכח זה יכלו לצאת ממצרים (וגם דבר זה הוא מדרגה אחר מדרגה, שבתחילה מתבטל ממנו הנסיון היותר קשה וכיוצא, עד שכל עניניו הם בקדושה ברום המעלה ואין לו נסיון כלל).

כשיש לאדם מדעתו של אברהם הוא מתחיל לכתת את יצרו

ולכך אמרו בבראשית רבה (כב, ו), שהייצר נדמה כליסטימו היושב בפרשת דרכים, וכל אדם שעובר היה מבקש ממנו כל כספו וזהו, ומפני שהכל פוחדים ממנו לכן הם נותנים לו את כל ממונם. אך כאשר בא אברהם, ראה שאין בו ממש, על כן אמרו במדרש שם 'שהחל אברהם מכתתו', היינו שביטל את כל רצונותיו הטבעיים והמולדים בו, ולא היה זה נסיון בעבורו כלל, כי נתפשטה בו הדעת שהיא סוד האות ה' דאברהם, ולא היה היצר יכול לו.

וכל זה מפני שלאברהם לא היה פחד וספק אם יכול הוא לבטל את יצרו, ולא היה לו את הפחד מן המונעים אותו. מה שאין כן אלו שעברו לפניו, היו יראים, והיה ספק וחשש בליבם מן היצר, לכך היה מבהילים ונוטל מהם הכל.

ולכל זה זכה אברהם כאשר טבל באש הגדולה דאור כשדים, ובזה סרה ממנו כל זוהמת הנחש, כאש המזבח המעכל ושורף לכל הסיגים וצד בהמיות. לכך לאחר שיצא מאור כשדים עזב את אביו, כי בזה ניתן הקשר שלו מצד הגוף לאביו ואימו, ונעשה כבריה חדשה. כי נתפשטה בו הדעת גם למדרגת הגוף, ולא היה האש אחוז בגופו.

וזה שאמרו בבראשית רבה (סג, ב) שניצל אברהם מאור כשדים בזכותו של יעקב כמ"ש 'יעקב אשר פדה את אברהם', כי נתפשטה הדעת גם בכל גופו, שהוא ענין יעקב ויוסף כאמור, ולכך ניצל.

בכח תיקון הרגליים לבטל מהאדם את הספק אם יוכל לנצוח ליצרו

וכל זה מפני שהיה מאיר באברהם האות יו"ד שכנגד יהושע בשלימות. כי כל מה שאדם יש בו חשש ופחד מהזוהמה ויצר הרע, הוא מפני שלא הלך אצל משה (שהוא סוד קוצו של יוד כאמור), אך כאשר מאיר בו שלימות האות יו"ד, היינו ששלם הוא בענין הפסיעות אצל משה, וליבו שלם עם משה, מתבטל ממנו הספק אם יכול הוא לצאת ממצרים אם לאו. אך הרן היה לו ספק אם יכול הוא ליצא מהזוהמה, לכך לא יכל לעמוד בפני האש ונשרף כמובא בבראשית רבה (לח, ג), וכאותם שמתו במכת חושך מפני שהסתפקו ולא האמינו בכח משה להוציאם ממצרים לחירות גמורה, וכמובא בשמות רבה (יד, ג וכמו שביאר החתם סופר בדרשותיו ח"ב, דף רטט ע"ב).

כי באמת הקליפה אין בה ממש, אלא שלהבין ולהשיג זאת באתגליא היו צריכים לבוא אצל משה, וזהו עיקר ההפרש בין קודם שהיו אצל משה לאחר שבאו אצלו, שאז נעשה אצלם הדבר פשוט שבכל הקליפה והתוקף של המצרים אין ממש כלל, ובאמת אין שום חומה המונעת מהם לצאת, ונתבטל מהם הספק והפחד אם יוכלו לצאת אל לאו.

לכן כאשר בא עמלק ללחום בישראל אמר משה ליהושע "צא הלחם בעמלק" (שמות יז, ט), כי בזה שבא עמלק להלחם על ישראל, הכניס בהם הספק אם יכולים הם לצאת מהזוהמה, ובזה עשה פיבוד ביחוד האמור, שלא יאיר הדעת עד למטה, ונפגם בזה יחוד שמו הגדול על ישראל, והשלם בפסיעות אל מקום השראת השכינה, וכיהושע שהיה שלם בכל פסיעותיו אל משה - הוא יכול ללחום בעמלק ולבטלו.

יחוד שם הוי"ה על האדם בהליכו ובחזרתו

ועיקר הגילוי של הדעת היה נעשה על ידי ההליכה ומה שהיו שבים לביתם. כי בפנימיות כל ענין הרגליים הוא בכדי שיוכל האדם לשוב לשרשו ולהתקן כאמור, וכל ענין הרגליים הוא בכדי שיוכל האדם להיות בין ב' בתים שהם 'בית יעקב אש' שהוא מקום השראת השכינה,

'בית יוסף להבה' שהוא ביתו של האדם כאשר שב לביתו ונעשה סוד להב"ה כאמור.

והנה על ידי הפסיעות שפוסע אצל משה, היה מאיר בו היחוד הנורא, שהוא יחוד שגם הצדיקים הגדולים אין להם בו השגה (שהוא יחוד משה ישראל ועיקב כאמור), שהוא סוד האות יו"ד דשם הוי"ה. וכאשר היו באים אצל משה הוא כנגד השמיעה והתפשטות הדעת בתוקף גדול, וכנגד האות ה' דשם הוי"ה והאות ה' דאברהם (ויש הפרש גדול בין שישמע האדם מפי החכם, לבין אם ילמד הדבר בביתו, כי כאשר עורר את גופו בכח הפסיעות, נעשה גופו לכח המושק לדעת המתפשט ממקום השראת השכינה, ועל כן מאיר הוא בתוקף גדול יותר ויכול לבוא לגילוי גם בגופו). וכאשר היו נותנים היד למשה, הוא התפשטות הדעת אל הגוף, שהיא האות ו' דיעקב (וכמוכא במסכת ברכות (בדף ה' ע"ב) דאמר ליה רב ל' ידך, יתב ליה ידיה ואוקמיה. כי שורש החולי הוא מהתגברות הגבורות על החסדים שבדעת, ועל ידי שנתן לו יד, המשיך לו דעת מתוקן עד למדרגת הגוף, ובוהו הקימו). וכאשר חוזר אל ביתו, נעשה 'בית יוסף להבה', שמתפשטת בו הדעת בכל גופו, ונתבטלת ממנו הזוהמה הבאה מיסוד העפר, ובא לעבוד להשי"ת באהבה ובחשק גדול.

וזהו 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים איתו', שכאשר רגלי האדם פוסעים אל מקום השראת השכינה, גם הגוף שהיה למונע הופך למסייעו. וזה שאמרו בסדר עולם רבה (פרק ל'), שהראה הקב"ה לאדה"ר סכום פסיעותיהם של בני העולם, להראותו את דרך התיקון גם מלמטה לאחר החטא, וכמ"ש (איוב לא, ד) 'וכל צעדי יספור'. ועיקר הכוונה בפסיעות היא כמ"ש 'משכני אחריך נרוצה', לבקש מהשי"ת שיבטל ממנו הזוהמה, ויתקיים בו מה שכתוב (שמות ט, ד) 'ואביא אתכם אלי', שהוא שלימות הדביקות כמעמד הר סיני.

אין מתפשט הדעת באדם לעבוד מאהבה אלא כאשר שב אל ביתו
ואין גילוי לכל מה שהשיג 'בבית יעקב' אלא כאשר שב אל ביתו, שאז יהיה ניכר 'בית יוסף להבה', שיתפשט בו כל מה שהשיג במקום השראת השכינה. והטעם לזה הוא גם כן בסוד הפסיעות וההליכה, דהנה קודם שבא אצל החכם, היו רגליו טבולות ושקועות בזוהמה, ובעיקר מצד יסוד העפר שהוא הכבדות והיעיבון, אך בהליכתו נעשה עליה לרגליים למדרגה גדולה יותר, והוא כעובר במעי אימו, שעולות הרגליים למקום הגוף, ואז הוא נחשב כ'תלת כלילן בתלת', שהוא ביטול הרגליים במדרגה שמעליהם, ובוהו מאיר בו האות יו"ד כאמור.

וכן כאשר בא אל מקום השראת השכינה, הוא מבטל את מראה עיניו, היינו את דעתו שיש במוחו זה מכבר, ויורד למדרגת שמיעה, והוא גם כן נחשב כעיבור, כי מבטל את הראייה וכוללה בשמיעה, ומבטל את שכלו בפני שכל החכם וגילוי השכינה, ובוהו מאיר בו האות ה' שהיא כנגד השמיעה והאזוניה. וכאשר נותן את ידו לחכם, הוא גם כן כעיבור וביטול, כי בזה מגלה דעתו שאין דעתו מתוקן וצריך הוא לרפואה, ובנתינת היד מתפשטת הדעת בהגוף (כמו שאמרו (שם) יתב ליה ידיה ואוקמיה).

לכן כל עוד שלא שב לביתו, הוא נחשב כעובר במעי אימו, וכאשר בא אל ביתו, אז הוא כענין הלידה, שבאה כל הדעת לידי גילוי, ומתפשטת בכל גופו להיות אש להבה, ואז הוא גילוי האות ה' אחרונה שהיא כנגד המלכות, והגילוי שבא לעבוד להשי"ת מתוך אהבה וחשק גדול, בלא מניעה מצד הגוף כלל.

חמץ הוא ענין יסוד העפר והשיייה מצד הגוף וההיפך הוא במצה
וזהו ענין חמץ ומצה. כי החמץ הוא מצד יסוד העפר, שיש בו את הכבדות וענין השיייה, אך כאשר נתקן יסוד העפר, אין מקום לשיייה, והיו יכולים לצאת מצד הגוף לילך בוריות אחרי השי"ת. כי כל ענין של שיייה, שהוא חימוץ, נשרף באש קודש שהוא 'בית יעקב אש', ולכן מבטלים את החמץ הבא מיסוד העפר ביסודות אמ"ש, שהם רוח מים ואש, כמו שכתוב במסכת פסחים (בדף כ"א ע"א) שורפו ואז פוררו וזורה לרוח או זורקו לים, אך העיקר הוא לכלול את יסוד העפר באש כמנהיג ישראל כמ"ש הרמ"א (בסיפון ממה סעיף א), דחיישינן לדעת רבי יהודה דאמר אין ביעור אלא שריפה, דיליף מנותר, שפסולו הוא גם מחמת שיייה ושלא נזדרזו בו.

וזה ענין הכתוב (שה"ש ג, ג) 'מי זאת עולה מן המדבר', שעולה מידת 'זאת' כנגד יסוד העפר, ונכללת במידת 'מי' כנגד יסוד האש, מכח מה שהלכו אחרי משה אל המדבר. כי בפסיעות עלו וכללו את הרגליים במדרגה גדולה עד ליסוד האש, שהמזבח יסודו הוא עפר כמ"ש (שמות כ, ט) 'מזבח אדמה תעשה לי', וגובהו הוא ג' אמות כנגד ב' רגליים וברית, וכאשר בא אל המזבח, בא אל תכלית ענין הרגליים, לכך אין הפסיעות ניכרות במזבח כמ"ש (שמות כ, כב) 'ולא תעלה במעלת על מזבחי', כי אז הוא בא לתכליתו ומנוחתו, וכמדרגת המלאכים שרגליהם רגל ישרה, וכאמור.

וכל מדרגת הבהמה שהוא מצד הגוף והרגליים כמוכא בזוהר לך לך (בדף פ"ט ע"ב), מתבטלת עביותם באש המזבח, ובוהו נעשה להב"ה כאמור, שהוא כנגד יוסף ותיקון הברית. כי אין אצלו שיייה, אלא כולל את הג' אמות, שהם כנגד ב' רגלין וברית, באש המזבח, שהג' אמות הם ח"י טפחים, וכנגד

מה שכוללים ח"י רגעים דעשיית המצה באש, ובוהו מתבטל יסוד העפר, שהוא השיייה מליך בוריות אחרי השי"ת.

האבות הכינו והכשירו את הדרך לזה שיוכלו ישראל לצאת ממצרים
וכל מה שיצאו ישראל ממצרים הוא בכח אברהם ויעקב יוסף ומשה, וכל צדיק היה פוסע והולך אצל הצדיק שקדם לו, וגם משה היה הולך אצל יוסף, וכל זה בכדי להשריש ולחקוק ענין זה לעתיד בכל נשמות ישראל, שיוכלו לשוב אף הם אל השורש שהוא מקום המזבח כאמור.

וכל עוד שלא היתה השראת השכינה בבית המקדש בשלימות גילוי שכינה לישראל כבקריעת ים סוף שהוא מנוחת השכינה במדרגת 'בית', היו ישראל צריכים לילך אצל הצדיקים שהם אכסניא לשכינה כמוכא בזוהר תרומה (דף קל"ג ע"א), ולהאיר בהם את אור ה' ב"ה להוציאם מהזוהמה.

והנה תחילה ירד אברהם למצרים, בכדי להכין שם השורש לזה שיתפשט בהם הדעת עד מקום הלב, שהוא סוד הארת אות ה' ראשונה דשם הוי"ה, ולאחר מכן ירדו יעקב ויוסף, להכין שם השורש שיוכל להאיר בהם הדעת גם מן הלב ולמטה. וזהו 'עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים', שהיה עדות לזה, שאע"פ שיהיו ישראל שקועים במצרים, יוכל להאיר בהם אור ה' גם בגופם שיזדרזו לצאת מזהמת מצרים.

ולכל זה באו דרגה אחר דרגה, שבכל פעם היה אברהם הולך לקראת קוב"ה, כמו שכתוב (בראשית יב, ט) 'הולך ונסוע הנגבה', שהיה פוסע תמיד לכיוון בית המקדש כמוכא במדרש (ב"ר ל"ט, טז), והשיג מדרגת 'נפש', והיה בונה מזבח להכלל באותה מדרגה, ואחר כך היה פוסע עוד והשיג מדרגת 'רוח', והיה בונה מזבח כמוכא כל זה בזוהר לך לך (בדף פ"ג ע"ב) (וכך בכל פסיעות והליכה שהולך האדם למקום השראת השכינה מסיר ממנו הזוהמה דרגה בטר דרגה, ובכל פעם שפוסע מסיר ממנו חלק מן הזוהמה והיצר מיסוד העפר, ומגלה יותר ויותר את העבודה מאהבה, שהוא מש"כ 'הביאני המלך חדריו', שיוכל לקבל את התורה ותאיר בו התורה בכל קומתו). וכאשר השיג כל המדרגות, ירד למצרים בכדי לעלות שוב לארץ ישראל. וכל זה בכדי להשריש ולחקוק זאת, שיוכלו גם ישראל לירד למצרים ולעלות משם.

ובוהו התעטר אברהם בב' עטרות, שהם כנגד נעשה ונשמע. 'נעשה' הוא כנגד ההליכה של ישראל אחרי משה, שעל ידי זה באו לעבודה מאהבה נ' יום, 'נשמע' הוא מה שבאו על ידי זה להר סיני ושמעו את קול השי"ת שהוא שלימות הדביקות.

ואלו הב' עטרות וכתרים הם שלימות הדעת באהבת השי"ת, 'נעשה' הוא כנגד העבודה מאהבה נ' יום, ומפני שהוא עבודה ועשייה הוא כנגד צד הגבורה, ו'נשמע' הוא כנגד החסד ושמיעת קול השי"ת בהר סיני וקבלת התורה. לכן בתחילה הקריבו קרבן העומר, שהוא כנגד העטרה דגבורה, שהוא סוד מי סוטה, לבדוק את אהבת ישראל להשי"ת כמוכא בזוהר אמור (דף צ"א ע"א), ורק כאשר באו להר סיני ונתפשטה אצלם הדעת בשלימות, קבלו ב' עטרות, שהוא סוד שתי הלחם שמקריבים בשבועות.

עבודה מתוך אהבה השי"ת היא כאשר האדם עוסק במוטל עליו היום
ועיקר העבודה מצד האהבה היא שיעשה האדם את המוטל עליו היום להשיב אהבה להשי"ת על שהוציא מעבודתו וזוהמת הגויים והכניסו תחת כנפי השכינה ושם ישראל נקרא עליו, כמ"ש (דברים י"א, ג) 'והיה אם שמוע תשמעו אל מצוותי אשר אנכי מצווה אתכם היום לאהבה את ה' אלהיכם ולעובדו בכל לבבכם ובכל נפשכם', שפרשה זו נאמרה כנגד צד הגבורה כמוכא בזוהר ואתחנן (דף רס"ב ע"ב), כי אע"פ שהוא מאהבה הוא עבודה ועשיית המצוות, ורק אח"כ נכנס צד החסד, שהוא שמיעת קול ה' והנאמר 'ואהבת את ה' אלהיך', שהוא מסירות נפש בשמיעת קול ה' שפרחה נשמתם כמוכא במסכת שבת (דף פ"ח ע"ב), כמ"ש "בכל נפשך", וכענין 'נפשי יצאה בדברו'.

והדרך לעבוד מאהבה, היא רק כאשר מתבטלת הגאות לגמרי, והדרך שיהיה ביטול הגאות ועבודה מאהבה הוא כנאמר 'אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את ה' אלהיכם', שהוא על ידי שהאדם מבטל כל עבודתו בעבר ובעתיד, שאין העיקר בעיני האדם אלא מה שילמד היום, ואיך יקיים את אשר למד היום, ומה עוד הולך הוא ללמוד היום. ואז יש לאדם שפלות, כי אין הוא סומך ונשען על שלמד אתמול, ואין הוא אומר 'למחר אשנה', אלא עיניו נשואות על המוטל עליו היום, ובוהו מתבטלת הגאות ויכול לכוון את ליבו לאהבת ה'.

ולכן אנו סופרים בכל יום כך וכך לקרבן העומר, שהוא כנגד בדיקת מי סוטה שנבדקת אהבתנו להשי"ת, אך הספירה היא בכל יום את אותו היום, והסופר את הספירה של יום האחר אינו אוהו עבודת היום כלל. כי כשיש באדם איזה מחשבה על שלמד אתמול או עיניו נשואות אל המחר, אינו יכול לעבוד מאהבה, אך כאשר עיניו נשואות אל העבודה המוטלת עליו בשעה זו לבד, מתבטלת ממנו הגאות, ויכול להדבק בהשי"ת באהבה וחשק גדול, ויאיר בו אור התורה בכל קומתו.

לציבור הקוראים היקר, הדפסת העלון כרוכה בהוצאות רבות, העלון יוצא בצמצום והביקוש עצום. ניתן לתרום בעמדות נדרים פלוס לעמותת יד להועיל עבור 'משולחן שלמה', או בהעברה: בנק: מזרחי טפחות (20) סניף: 417 (גאולה) מס' חשבון: 521025 שם העמותה: 'יד להועיל' - עבור העלונים, ולציין את שם ההקדשה. התרומה מוכרת לצרכי החזר מס (סעיף 46)

לבקשת רבים ניתן לשמוע בקו 'שיעורי הינוקא' את השיעורים האחרונים והמאמר הימני. מספר הקו 02-5-306-506 האזינו ותחי נפשכם

כל הזכויות שמורות למכון 'ים שלמה'. לתגובות הערות והקדשות וכן לקבלת הגיליון יש לפנות בטלפון 0548434755 או בכתובת מייל alonim.yanuka@gmail.com